

Dette er dog for galt; det gaar ud over de Grænser, som jeg synes Lovgivningsmagten skal gaa med til, og det turde vel ogsaa stride, om ikke formelt i Ordene, saa i Meningen, mod Grundlovens Bestemmelse om Ejendomsrettens Ukrænkelighed. Naar et statskøbs Aktieselskab eller Interessentskab ejer en saadan Fabrik, varer det endda kun to Aar, inden det mister sin Ejendomsret, hvis Ministeren ikke er saa god at holde sin Haand over det. Nej, jeg vil dog først se, at en saadan Bestemmelse kan blive vedtaget, før jeg tror det.

Endelig er der en tredje Sag, der tit er bleven omtalt her i Tinget i disse Dage, nemlig Spørgsmaalet om Forbrugsforeningerne. Jeg tror ikke, at Bestemmelsen i § 8 godt kan gaa an. Det kan ikke siges at være en tilstrækkelig tydelig og god Betegnelse for, hvad der er en sand Forbrugsforening, og hvad der er Forbrugsforening i Forbindelse med en almindelig Købmandsforretning, at der holdes aaben Bod eller lignende Forretningslokale. Hvad det kommer an paa, er, om vedkommende Forbrugsforening virkelig er en Forbrugsforening, virkelig kun fordeler mod kontant Betaling til sine Medlemmer eller sælger til alle og enhver. At Kontrollen kan være vanskelig, skal jeg indrømme, og at Kontrollen bliver meget let ved denne Bestemmelse er ogsaa sikkert, men den er ingen retfærdig Bestemmelse; thi en Forbrugsforening, som virkelig kun sælger til sine Medlemmer mod kontant Betaling, er jo i Virkeligheden kun en Uddelingsforening, og den er der ingen Grund til at stille ind under den almindelige Næringslovgivnings Bestemmelser. Og naar den ærede Minister nu siger, at det er en urigtig Opfattelse, naar det fra flere Sider af Tinget er gjort gældende, at dette Lovforslag vil hele den kooperative Udvikling til Dibs, kan jeg naturligvis ikke dømme om, hvad Lovforslaget vil, men hvad det kommer an paa er, hvad Lovforslaget nødvendig maa medføre, og sikkert er det, at Lovforslaget maa nødvendig medføre, at de allerfleste af de Forbrugsforeninger, der ligge inden for halvanden Mil's Afstand fra en Købstad, maa lukkes efter 2 Aars Forløb. Naar De ville efterse de statistiske Oplysninger, som følge med Kommissionsbetænkningen, ville De se, at 2 Aar efter at Lovent

er udkommen, ville over 300 Forbrugsforeninger nødvendigvis blive lukkede. Man kan ikke sige andet, end at det er dog i alt Fald et ret dybt Staar i den kooperative Udvikling. Jeg kan ikke se rettere, end at saa maa det være, naar jeg sammenligner denne § 8 med § 71. (Afbrydelse af Søndensministeren). Tager jeg fejl, skal jeg naturligvis erkende det, men indtil jeg faar det oplyst, maa jeg antage, at saa er det. Nu siges der — saaledes ogsaa fra Ministerens Side — at der er dog ingen god Mening i, naar man giver Byerne et Løb og omring sig, hvor ingen Handel maa drives, saa dog ad en Omvej at tillade saadan Handel gennem Forbrugsforeninger, som saa fuldstændigt Monopol, idet ingen andre, endog fra Købstæderne selv, kunne ned sætte sig i dette Løb. Ja, det er sandt; men det er ogsaa sandt, at den Konsekvens, der kan drages deraf, bliver dobbelt, om jeg saa maa udtrykke mig. Der er to, hver til sin Side gaaende Konsekvenser heraf. Man kan nemlig sige: ja, der har man et Bevis paa, hvor lidet alle disse kunstige Skranter, man har moret sig med at opstille, nytte, og hvor let det kan hænde, at saadanne Skranter vende sig mod den, til hvis Fordel de egentlig ere indførte. Jeg tillader mig at spørge: skulde det ikke være muligt her at komme til Forlig? skulde det ikke være muligt at lade de virkelige Forbrugsforeninger i No og Fred inden for disse Løb? men saa paa den anden Side at fastsætte, at enhver Købmand, der var bosat i vedkommende Købstad, havde Ret til ogsaa at holde Bod og Udsalgssted i Løbet; saa var der intet at klage over for Byerne, og saa havde Forbrugsforeningerne ikke længere deres Monopol. Det var den retfærdigste Ordning, den tog Hensyn til det bestaaende, fordrede ikke at lukke de nuværende Forbrugsforeninger; men paa den anden Side fratog den de nuværende Forbrugsforeninger det ganske vist urimelige Monopol, som de paa Grund af den nuværende Lovgivning have. Det forekommer mig at være en Udvej, som jeg vil henstille til det Udvalg, som i denne Sag maatte blive nedsat.

Jeg skal altsaa ende med at sige, at jeg, naar § 31 kan blive forandret saaledes, som jeg har antydnet, og naar ogsaa